

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

Markt en Overheid

Hoofdstuk 4b van de Mededingingswet (hierna: wet markt en overheid) bevat gedragsregels voor overheden die economische activiteiten verrichten (een markt betreden). Het doel van deze regels is het creëren van gelijke concurrentieverhoudingen tussen overheden en particuliere ondernemers. In 2015 is de wet markt en overheid geëvalueerd. De uitkomsten van de evaluatie geven reden tot aanpassing van de bepalingen over markt en overheid.

Concentratietoezicht

Uitgangspunt van de Mededingingswet is dat zo veel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij het Europese mededingingsrecht. Bij de inrichting van het Nederlandse concentratietoezicht is daarom aansluiting gezocht bij het Europese concentratietoezicht. Gebleken is dat nog beter aangesloten kan worden bij het Europeesrechtelijk kader (de EG-concentratieverordening). Dit kan interpretatievragen voorkomen. Daarnaast wijkt de uitvoeringspraktijk af van enkele van de huidige bepalingen en bestaat er vanuit de praktijk behoefte aan verduidelijking van sommige bepalingen.

Privaatrechtelijke handhaving

In februari 2017 is middels de Implementatiewet richtlijn privaatrechtelijke handhaving van het mededingingsrecht richtlijn 2014/104/EU geïmplementeerd. De richtlijn bevat maatregelen om te garanderen dat benadeelden van een inbreuk op het mededingingsrecht daadwerkelijk schadevergoeding kunnen vorderen. De richtlijn betreft alleen gevallen waarin de inbreuk op het Europees mededingingsrecht (of situaties waarin dit parallel met de Mededingingswet is toegepast) heeft plaatsgevonden. Reeds in de toelichting van dat wetsvoorstel is al aangekondigd dit gelijk te trekken met overtredingen van zuiver het nationale mededingingsrecht.

2. Wie zijn betrokken?

Markt en Overheid

Het wetsvoorstel heeft effect op overheden die economische activiteiten uitvoeren en op ondernemers waarmee de overheid (potentieel) in concurrentie treedt.

Concentratietoezicht

Er worden beperkte wijzigingen aangebracht in het concentratietoezicht. Betrokkenen hierbij zijn ondernemingen die een concentratie willen voltrekken en de Autoriteit Consument en Markt (ACM) die verzoeken hiertoe beoordeelt. Bij de voorbereiding van de wijzigingen die met dit wetsvoorstel in het concentratietoezicht worden aangebracht is de ACM betrokken.

Privaatrechtelijke handhaving

Voor wat betreft de nationale toepassing van de Europese regels over privaatrechtelijke handhaving worden geraakt ondernemers die artikel 6 of 24 van de Mededingingswet hebben overtreden en diegene die daar schade van hebben ondervonden.

3. Wat is het probleem?

Markt en Overheid

Wanneer overheden oordelen dat een economische activiteit in het algemeen belang is, zijn de gedragsregels niet van toepassing (de algemeenbelanguitzondering). Overheden kunnen zo een activiteit beneden de kostprijs verrichten, waardoor er een risico is op ongelijke concurrentie tussen overheden en ondernemers. Uit de evaluatie van de wet blijkt dat overheden veel gebruikmaken van de algemeenbelanguitzondering, waardoor de gedragsregels niet meer van toepassing zijn. Daarnaast blijkt uit de evaluatie dat het gebruik van de uitzondering vaak beperkt wordt gemotiveerd en ondernemers slechts beperkt bij de besluitvorming worden betrokken. Daarmee staat concurrentie onder gelijke voorwaarden tussen overheden en ondernemers onder druk.

Concentratietoezicht

Wat betreft de wijzigingen in de bepalingen van het concentratietoezicht is gebleken dat deze niet op alle punten voldoende in lijn zijn met de bepalingen van de EG-concentratieverordening. Bovendien blijkt in de praktijk behoefte te zijn aan een andere uitvoering van enkele van deze bepalingen. Tot slot roepen enkele bepalingen bij de toepassing ervan vragen op.

Privaatrechtelijke handhaving

Op dit moment zijn de regels voor diegene die schade hebben ondervonden van een overtreding van het mededingingsrecht verschillend afhankelijk of het overtreding van de Europese mededingingsregels of nationale mededingingsregels betreft. Gezien de mededingingsrechtelijke bepalingen materieel hetzelfde zijn is gelijke behandeling gewenst.

4. Wat is het doel?

Markt en Overheid

Het doel is het verbeteren van de werking van de wet markt en overheid, door het verbeteren van het proces van gebruikmaking van de algemeenbelanguitzondering via motiveringseisen, meer inspraak voor ondernemers en een verplichte periodieke evaluatie van gemaakte uitzonderingen.

Concentratietoezicht

De wijzigingen die in de bepalingen over het concentratietoezicht worden aangebracht hebben deels tot doel nauwer aan te sluiten bij het Europeesrechtelijk kader (de EG-concentratieverordening). Daarnaast wordt een aantal bepalingen meer in lijn gebracht met de geldende uitvoeringspraktijk en worden enkele bepalingen verduidelijkt. Dit draagt bij aan een verbetering van het concentratietoezicht.

Privaatrechtelijke handhaving

Gelijke behandeling van gelijke gevallen.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Markt en Overheid

Uit de evaluatie blijkt dat, ondanks problemen met het gebruik van de algemeenbelanguitzondering, de wet markt en overheid het risico op ongelijke concurrentie heeft verkleind. Uit de evaluatie en (meer recente) cijfers van de ACM blijkt dat ongelijke concurrentie nog steeds de aandacht vraagt en dat het doel van het creëren van gelijke concurrentieverhoudingen nog steeds belangrijk is. Daarom zou een situatie zonder voorschriften

over markt en overheid of het niet wijzigen van de bestaande bepalingen onwenselijk zijn.

Concentratietoezicht

De wijzigingen in de bepalingen over het concentratietoezicht worden gerechtvaardigd door het belang van marktpartijen bij zo min mogelijk divergentie tussen het nationale kader en het Europeesrechtelijke kader. Bovendien blijkt de uitvoeringspraktijk van de ACM te vragen om een andere toepassing van enkele bepalingen alsmede een verduidelijking van andere bepalingen.

Privaatrechtelijke handhaving

Er is reeds beleid, maar dat is niet dekkend.

6. Wat is het beste instrument?

Markt en Overheid

Om ondernemers voldoende mogelijkheden te bieden om ongelijke concurrentie door overheden aan te kaarten en overheden houvast te bieden over de afwegingen die gemaakt moeten worden, is (aanscherping van) wetgeving vereist.

Concentratietoezicht

Wat betreft de wijzigingen in de bepalingen over het concentratietoezicht is wetgeving eveneens het beste instrument. Andere instrumenten (bijvoorbeeld een beleidsregel) bieden minder rechtszekerheid.

Privaatrechtelijke handhaving

Alleen een wetswijziging is effectief omdat de regels daarin reeds zijn opgenomen voor Europese gevallen.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

Markt en Overheid

Het verwachte effect van het wetsvoorstel is dat overheden ondernemers eerder en vaker betrekken bij (het voornemen tot) het nemen van een algemeenbelangbesluit, waardoor deze besluiten van een betere onderbouwing (kunnen) worden voorzien. Daarmee zal mogelijk ook minder snel van de algemeenbelanguitzondering gebruik worden gemaakt door overheden, wat voor ondernemers tot effect zal hebben dat ze minder ongelijke concurrentie van overheden zullen ervaren. Voor overheden die hun huidige algemeenbelanguitzonderingen niet goed hebben gemotiveerd zal het effect zijn dat ze bij het nemen van nieuwe besluiten en bij het evalueren van huidige besluiten meer werk zullen moeten verrichten. De lasten zullen voor die overheden dus (beperkt) toenemen.

Concentratietoezicht

De wijzigingen die met dit wetsvoorstel in het concentratietoezicht worden aangebracht zijn voornamelijk van technische aard. Het betreft het in lijn brengen van bepalingen met de EG-concentratieverordening en de geldende praktijk. Daarom zijn de gevolgen voor het bedrijfsleven (regeldruk en nalevingslasten) naar verwachting zeer beperkt. Hetzelfde geldt voor de gevolgen voor de uitvoeringspraktijk van de ACM.

Privaatrechtelijke handhaving

Er zijn geen gevolgen voor de Rijksbegroting of lasten voor het bedrijfsleven. Het betreft alle ondernemers die de Mededingingswet hebben overtreden en diegene die daar schade van hebben

ondervonden.